

ХАНС ПЕТЕР МОЛІТОРИС
(до 70-річчя від дня народження)

Ханс Петер Моліторис, доктор природничих наук, професор ботаніки Регенсбурзького університету (Німеччина), є всесвітньо відомим ученим-мікологом, фахівцем з ряду важливих фундаментальних та прикладних напрямків у галузі мікології: фізіології й екології морських (зокрема глибоководних) грибів, хемотаксономії та ферментативної активності грибів, у т.ч. процесів деградації деревини, біополімерів, токсичних органічних речовин під дією грибів, грибної біотехнології.

Він народився 14 липня 1935 року у м. Ерлангені (Німеччина), у родині потомствених медиків-лікарів. Дід ученого був одним із найвідоміших на той час грибівників Німеччини і співзасновником Німецького товариства грибівників. Після закінчення гімназії на сімейній раді було вирішено відправити сина до Англії для роботи на фермі з вирощування грибів. Ця поїздка переслідувала дві мети: освоєння навичок вирощування грибів і вдосконалення знань з англійської мови. Однак після повернення Ханс Петер вступає на медичний факультет Ерлангенського університету. Провчившись там з 1954 по 1957 рік, він переходить на природничонауковий факультет Гетінгенського університету, який закінчив у 1960-му. У 1963 році Х.П. Моліторис захищає дисертацію на здобуття вченого ступеня доктора природничих наук (Doctor rerum naturalium), присвячену дослідженню гриба *Beauveria tenella*. Ця робота була вперше опублікована в журналі «Nature» і започаткувала його наукову діяльність у галузі мікології.

© К.М. СИТНИК,
А.С. БУХАЛО,
С.П. ВАССЕР,
І.О. ДУДКА,
Л.М. БАГРІЙ-
ШАХМАТОВА,
А.П. ГРИГАНСЬКИЙ,
В.Й. ЛИСОВСЬКА,
І.М. КУРЧЕНКО,
Г.А. ГРОДЗИНСЬКА,
Е.Ф. СОЛОМКО, 2005

У 1964 р. Петер Моліторис проходив стажування у відділі патології рослин Іллінойського університету (США) під керівництвом проф. Давида Готтлейба (David Gottlieb), де вивчав процеси старіння грибів. Повернувшись у 1966 році до Німеччини, він одержує звання професора мікобіології і працює асистентом-професором у Рурському університеті. Там він публікує велику працю, пов'язану з фенолоксидазами аскоміцета *Podospora anserina*, що дає йому право займатися, поряд з науковою, і викладацькою роботою. У 1974 році Х.П. Моліториса запрошують на посаду асистента кафедри ботаніки новоствореного Регенсбурзького університету. З 1978 року він доцент, а від 1982 року — професор цього університету.

Петер Моліторис є автором більше 100 наукових праць та редактором монографії з проблем вірусів грибів. Поєднуючи талант вченого і педагога, він щедро ділиться своїми знаннями та досвідом з колегами й учнями, є науковим керівником 20 магістрів і здобувачів Ph.D. У сфері творчих інтересів Х.П. Моліториса — ферменти грибів, деградація природних і синтетичних полімерів, а впродовж останніх 20 років — і морські гриби. Вперше створений ним колектив дослідників, розробивши програму скринінгу, вивчає морські гриби за допомогою оригінальних методів й устаткування.

Починаючи з 1959 року, тобто ще з університетської лави, професор Моліторис бере активну участь у роботі багатьох міжнародних мікологічних з'їздів і симпозіумів як доповідач, голова і член оргкомітетів, а також у міжнародних виставках. Зокрема, він був віце-президентом XI Всесвітнього мікологічного конгресу, що проходив на базі Регенсбурзького університету в 1990 році. Учений — стипендіат різних фондів: Ради Європи, НАТО, DAAD, DFG (Німеччина) й університетів Портсмута (Велика Британія), Північної Кароліни (США), Гетінгена (Німеччина) та ін., член редколегії наукових журналів «Forum Mikrobiologie», «Bioforum», «Mycological Research», «International Journal of Medicinal Mushrooms», рецензент таких видань, як «Acta Biotechnologica», «Applied and Environmental Microbiology», «Archives of Microbiology», «Botanica Marina», «Marine Ecology Progress Series (MEPS)», «Mycologia Helvetica» та ін.

Учений є членом 30 міжнародних наукових товариств, почесним членом Чехословацького товариства мікобіологів, з 2002 року — віце-президентом Британського мікологічного товариства.

Х.П. Моліторис тісно співпрацює з відомими фахівцями у галузі мікології з різних країн світу. Серед них: Gareth Jons та S.T. Moss (Велика Британія), G. Kohlenmeier (США), M. Matavuli (колишня Югославія), а також з мікологами Голландії, Чехії, Швеції, Ізраїлю та інших країн.

Дослідник підтримує давні творчі контакти з українськими вченими — К.М. Ситником, А.С. Бухало, І.О. Дудкою, Л.М. Багрій-Шахматовою, А.П. Григанським, І.М. Курченко та іншими.

Л.М. Багрій-Шахматова з Одеської філії Інституту південних морів ім. О.О. Ковалевського брала участь у спільних з Х.П. Моліторисом дослідженнях морської мікобіоти. Зокрема, вона була членом Арктичної експедиції на криголамі Polarstern.

Х.П. Моліторис, А.С. Бухало (стоять), К.М. Ситник, С.П. Вассер (сидять) з учасниками Міжнародної конференції з лікарських грибів. (Київ, вересень 2001 р.)

H.P. Molitoris, A.S. Buchalo (standing), K.M. Sytnik, S.P. Wasser (sitting) with the participants of the International Conference on Medicinal Mushrooms. (Kyiv, September, 2001)

Вивчення ґрунтових грибів, що ростуть в умовах підвищеної солоності, було розпочате за участю проф. Х.П. Моліториса та проф. А.С. Бухало у 1989 році, а згодом, з 1995-го, почалися дослідження мікобіоти Мертвого моря (Ізраїль), які очолили професори С.П. Вассер та Е. Нево. У цих дослідженнях брали активну участь молоді українські вчені, які стажувались в лабораторії Х.П. Моліториса, зокрема І.М. Курченко.

Під час візитів в Україну в 1989 та 1994 роках проф. Х.П. Моліторис виступав у Києві та Одесі з лекціями, присвяченими застосуванню грибів у біотехнології, медицині, дослідженню грибів засолених водойм, ґрунтів та ін.

У 2001 році Х.П. Моліторис брав участь в організації і роботі Міжнародної конференції з лікарських грибів у м. Києві, де виступив з пленарною промовою «Гриби і медицина».

У 1994 році вчений здійснив поїздку разом з Л.М. Багрій-Шахматовою до Криму, де в Нікітському ботанічному саду зберігається наукова спадщина відомого німецького вченого-дослідника морських грибів W. Нохук'а, котрий як військовополонений вільно працював у повоєнні роки. Матеріали досліджень W. Нохук'а Х.П. Моліторис опублікував у 1995 році.

Проф. Х.П. Моліторис передав Одеському національному університету ім. І.І. Мечникова понад 20 найменувань спеціалізованих зарубіжних періодичних видань та монографічні праці з його власної бібліотеки.

З 1998 року проф. Х.П. Моліторис на пенсії, але продовжує творчу науково-педагогічну діяльність: читає лекції і бере участь у наукових дослідженнях та мікологічних форумах. Історія мікологічних досліджень, роль грибів у медицині, біотехнології, космосі, фольклорі і релігії — це своєрідне хобі вченого. Він зібрав одну з найбільших у світі колекцій поштових марок, присвячених грибній темі.

У родині Х.П. Моліториса і його чарівної дружини Ульріки двоє дітей, троє онуків. Син працює лікарем, донька — косметолог.

Захопленість Х.П. Моліториса наукою, широке коло творчих інтересів, ентузіазм і цілеспрямованість, готовність допомагати молоді і колегам викликають до нього любов і пошану всіх, кому пощастило з ним спілкуватися.

Від усієї душі звертаємося до нашого сердечного друга, професора Регенсбурзького університету, всесвітньо відомого вченого-міколога зі широкими привітаннями з нагоди його 70-річчя та найкращими побажаннями доброго здоров'я, творчого натхнення й успіхів у науці і житті.

К.М. СИТНИК, А.С. БУХАЛО, С.П. ВАССЕР, І.О. ДУДКА,
Л.М. БАГРІЙ-ШАХМАТОВА, А.П. ГРИГАНСЬКИЙ, В.Й. ЛИСОВСЬКА,
І.М. КУРЧЕНКО, Г.А. ГРОДЗИНСЬКА, Е.Ф. СОЛОМКО

Von ganzem Herzen wenden wir uns an unseren guten Freund und Professor der Universität Regensburg, den weltweit berühmten. Mycologen Herrn H.P. Molitoris, mit bestem Gruss zum 70-jährigen Jubiläum. Unsere herzlichsten Wünsche für Gesundheit, Schaffungsbegeisterung und Erfolge in der Wissenschaft und im Leben!